

Izbornom ve u Filozofskog fakulteta u Beogradu

Odlukom Izbornog ve a Filozofskog fakulteta u Beogradu od 27. 06. 2013. godine izabrani smo u stru nu komisiju za pripremu izveštaja o kandidatima prijavljenim na konkurs za izbor u zvanje docenta (reizbor) za užu nau nu oblast Klasi ne nauke, težište istraživanja Latinska lingvistika, na Odeljenju za klasi ne nauke. Ve u podnosimo slede i izveštaj:

Na konkurs objavljen u *Poslovima* 26. 06. 2013. godine prijavio se jedan kandidat, dr Boris Pendelj, docent na Odeljenju za klasi ne nauke Filozofskog fakulteta u Beogradu.

Boris Pendelj ro en je 5. septembra 1964. u Vukovaru. Gimnaziju je završio u Osijeku, a studije klasi ne filologije na beogradskom Filozofskom fakultetu 1990. god. U Filološkoj gimnaziji u Beogradu predavao je gr ki i latinski jezik od 1991. do 1993. god. Septembra 1993. god. izabran je za asistenta pripravnika za Latinski jezik na Odeljenju za klasi ne nauke Filozofskog fakulteta u Beogradu. Magistarsku tezu sa temom *Recepcija Ciceronovih besedni kih spisa kod Srba (besede)* odbranio je 1997. god. posle ega je izabran za asistenta za predmet Istorijska gramatika latinskog jezika. Doktorsku disertaciju pod naslovom *Jezik i stil Ciceronove Druge Filipike: uverljivost neizgovorene besede* odbranio je 26. 2. 2008. god. U zvanje docenta izabran je u maju 2008. god.

Od izbora u zvanje docenta Boris Pendelj objavio je nekoliko radova od kojih je najzna ajniji prevod Ciceronove *Druge Filipike* sa uvodom, komentarom i nekoliko propratnih tekstova u vidu apendiksa (*Fontes*, Fedon 2013). Ova beseda, iako predstavlja vrhunac Ciceronove besedni ke veštine te je stoga postala retorska paradigma, citirana i komentarisana od antike do danas, do sada nije prevedena na srpski jezik.

Beseda je druga u nizu od etrnaest, sastavljenih u periodu od septembra 44. do aprila 43. godine p.n.e. U *Drugoј Filipici* Ciceron istupa kao zastupnik državnih institucija, kao borac protiv voluntarizma, oslonjenog na spregu novca i vojne mo i, kao govornik koji se oštrim istupom, zasnovanim na vrstim teorijskim postavkama, potkrepljenim retorskim aparatom, ali i prepunim besa i li ne ozloje enosti, razra unava sa glavnim politi kim protivnikom – Antonijem, samozvanim nastavlja em Cezarove diktature. Ipak, Ciceron ovaj govor u Senatu nije održao, moglo bi se re i iz takti kih razloga ili, ako bismo bili direktniji, iz straha od Antonijeovog napada koji bi mu mogao dovesti u pitanje i život. Izvori pak nesumnjivo pokazuju da je pisana i doterana verzija ovog govora kolala rimskim republikanskim krugovima te je tako odigrala ulogu politi kog pamfleta ili (pisane) invektive.

Košmarne prilike posle Cezarovog ubistva, opšta nesigurnost i sve manji uticaj državnih institucija, kao i me usobni odnosi Cicerona, Antonija i Cezara u prethodnom periodu, tokom gra anskog rata – to su glavne teme predgovora ove knjige, zasnovane i na dodatnim istorijskim izvorima, a velikim delom na pismima samog Cicerona. U predgovoru se tako e razmatra pitanje vremena objavljivanja ove beseda, uticaj Demostena, koji je Ciceronu postao uzor u poslednjem periodu njegove retorske karijere, kao i struktura same besede. U apendiksima se B. Pendelj bavi retorskim sredstvima kojima se Ciceron služi da bi stvorio utisak da beseda jeste izgovorena, tropima i figurama, upotrebom gr kih re i i uopšte onim stilskim odlikama kojima se, osim svojom neobi nom dužinom, ovaj govor odvaja od ostalih. Tim propratnim tekstovima kao i veoma opširnim komentarom, zasnovanim i na drugim anti kim izvorima i na radovima današnjih istraživa a, upotpunjen je prevod Ciceronovog teksta koji, ma kako sintakti ki logi an i stilski ugla en, predstavlja težak zalogaj ak i za iskusnog prevodioca. Ciceronova svest o zna aju ovog govorni kog i politi kog poduhvata i retorska pravila primenjena u ovakvoj besedi, tj. invektivi, doprinose patetici koju današnjem itaocu treba preneti s pažnjom i dozirano. S

druge strane prezir, ali na mržnja prema Antoniju i ne da Ciceronov izraz, opet za današnjeg itaoca, bude mestimično prežestok. I tu treba vagati u biranju izraza – da se ne sklizne u banalnu grdnju. Ciceronova ironija i smisao za humor, srećom, i prevodiocu i itaocu esto idu na ruku. Beseda je uz to prepuna reminiscencija na protekle događaje bez mnogo objašnjavanja onoga što su senatori pa i šira publika autorovog vremena znali i što Ciceron podrazumeva, od političkih prilika, bezbrojnih trauma koje su izazivali građanski ratovi do karakternih osobina i postupaka političara i njihovih satelita, što se sve danas ne može razumeti bez iscrpnog komentara. Boris Pendelj je prevodom uspešno preneo i Ciceronovu emotivnost i eleganciju njegove rečenice. Paralelni latinski tekst, kao i u nekoliko prethodnih knjiga serije *Fontes*, koristi i svima koji se bave latinskim jezikom, a prevod, uz komentare, predstavlja i Cicerona najširem italastvu i kao retora i kao državnika i kao ovekova zgroženog onim što se već zbilo, a uplašenog pred onim što dolazi.

U prilogu “Dramska sredstva u Ciceronovim besedama – ljubavne afere Marka Antonija u *Drugoј Filipici* (44–46) i Marka Celiја Rufa u *Besedi u odbranu Celiја* (37–38)”, koji je kao saopštenje održan na međunarodnoj naučnoj konferenciji „Antička drama“ (Beograd, novembar 2008), a objavljen u časopisu *Lucida intervalla* 39, 2010, B. Pendelj proučava retorska sredstva kojima se Ciceron služi kako bi izvršio ruglu Antonija u prvoj besedi, a ukinio „simpatije“ i mladalački nestašnim Celiја u drugoj. I u jednom i u drugom slučaju Ciceron se poigrava variranjem pozorišnih motiva pa i rečnikom rimske komedije, vodeći računa o „obrazovnom nivou“ publike, tj. njenim prepoznavanjem scena i replika iz pozorišnih komada.

U prilogu “Ciceronova *Druga Filipika* – *Per contra*, izgovorena beseda: *pro et contra*” (*Lucida intervalla* 41, 2012) kandidat je uzeo u razmatranje problem koji je otvorio S. Ceruti tvrdnjom da je Ciceron *Drugu Filipiku* izgovorio u Senatu. Većina istraživača – a njihove stavove o ovom komplikovanom pitanju B. Pendelj uzima u sveobuhvatno razmatranje – smatra da je ova beseda fiktivna, moglo bi se reći i zapravo grandiozna retorska vežba (ili neka vrsta samoutehe ozlojeđenog i ojačenog Cicerona). Proučavajući i samu besedu i pretresajući kako stavove naučnika tako i dodatne antičke izvore (Ciceronova pisma pre svega) autor pronalazi argumente koji osporavaju Cerutijeva tvrdjenja. U *Drugoј Filipici*, prvi put oslanjajući se na Demostena, zaključuje B. Pendelj, Ciceron je nameravao da još jednom pokaže svoje besedničke sposobnosti, ali je, pre svega, želeo da napiše politički pamflet protiv svog najvećeg neprijatelja.

Kako se iz priložene bibliografije može videti B. Pendelj je napisao i nekoliko prikaza i recenzija kojima se ovde ne bismo bavili. Posvetiće više pažnje nastavnim aktivnostima ovog kandidata. Boris Pendelj je u nastavi na Odeljenju za klasične nauke angažovan kao docent na predmetima Latinski jezik I i II (predavanja i vežbe) na prvoj i drugoj godini studija i na predmetu Istorijska gramatika latinskog jezika (vežbe) na trećoj. Na master studijama zadužen je za predmet Metodologija naučnog rada, a na doktorskim za predmet Jezičke i stilističke karakteristike Ciceronovih pisama. Kao predavač odlikuju ga izuzetna odgovornost i nesporne pedagoške sposobnosti. Nastavi latinskog jezika pristupa kreativno uvodeći inovacije koje je znatno unapređuju. Pažljivo prateći i rad svakog pojedinog studenta na časovima i konsultacijama, koje esto traju znatno duže od predviđenih termina, posebno sa studentima prve godine ije je znanje veoma raznoliko, Boris Pendelj nastoji da upotpuni njihova znanja i da ih u tome približi najboljima. Menjajući i pažljivo birajući tekstove, svake godine nove, zavisno od nivoa spremnosti studenata, osavremenjavajući i nastavu kolikogod je to u našim uslovima moguće, Boris Pendelj uspeva da studente ne samo uvede u osnove latinskog jezika, već i da ih uputi u metode rada koje uspešne studije klasičnih nauka zahtevaju.

U saradnji sa članovima Asocijacije za klasične studije Srbije, iji je predsednik, ovaj kandidat posvećuje mnogo vremena i truda organizovanju i koordinisanju stručnih seminara za nastavnike

klasi nih jezika, na kojima više godina zaredom učestvuje i kao predavač. Takođe, on je jedan od organizatora takmičenja iz latinskog i grčkog jezika za učenike srednjih škola koja se održavaju svake godine.

Na Filozofskom fakultetu Boris Pendelj bio je član Komisije za obezbeđivanje kvaliteta i samovrednovanja, Komisije za biblioteke, član Saveta fakulteta, a sada je predsednik Komisije za studentska pitanja i član Komisije za nastavna pitanja.

Kao što se može zaključiti iz prethodnog, dr Boris Pendelj je veoma vredan i višestruko angažovan kandidat, koga odlikuje i izuzetna odgovornost kako u nastavi tako i u naučnom radu i u drugim aktivnostima Fakulteta i struke. Stoga svesrdno preporučujemo članovima Izbornog veća da ovog kandidata ponovo izaberu u zvanje docenta za užu naučnu oblast Klasične nauke (težište istraživanja Latinska lingvistika).

U Beogradu,
12. jula 2013.

članovi Komisije:

Prof. dr Marjanca Pakiž

Prof. dr Vojin Nedeljković

Prof. dr Milena Jovanović,
Filološki fakultet u Beogradu

